

**Tervezet a
KÉPTUDOMÁNY
szabad bölcsészeti BA-előadáshoz**

**A tervezetet kidolgozta: Nagy Edina
ELTE Művészetelméleti és Médiakutatási Intézet**

A képtudomány témában meghirdetett bevezető kurzus célja a diszciplínát 'megalapozó', a magyar nyelven is elérhető irodalom megismertetése a hallgatókkal. A 20. század első felének szakirodalmából a kurzus főként Aby Warburg műveire, s az őt követő, elsősorban német nyelvű szerzők írásaira fókuszál. Ez az egészen a jelen képelméleti/képtörténeti irodalmáig vezető áttekintés átfogó képet adhat a képtudomány kialakulásáról, annak különböző módosításairól. Nem feledkezhetünk meg ugyanakkor a század művészeti gondolkodása számára alapvető művek, pl. Heinrich Wölfflin vagy Erwin Panofsky írásainak tanulmányozásáról, amelyekben számos, a képtudomány szempontjából releváns kérdésfelvetés is felmerül.

Érdekes szempont lehet a félév folyamán az Európában 'honos' képtudománynak a tengerentúli szakirodalommal, a „cultural”, illetve „visual studies” irodalmával való összehasonlítása/párhuzamos olvasása. A képtudomány alapvetése, miszerint a képekkel foglalkozó diszciplínák, legyen bár szó művészettörténetről, esztétikáról, művészetelméletéről, nem foglalkozhatnak csupán a szorosabb értelemben vett „művészeti” képekkel, a kép fogalmát tehát nem kezelhetik kirekesztő módon. Ennek megfelelően nem tekinthetünk el az új „optikai médiumokkal” foglalkozó irodalom áttekintésétől, megpróbálván meghatározni ennek helyét a képtudományi/esztétikai diskurzusban. Az elmúlt évek művészeti irodalmában egyre nagyobb jelentőségre szert tevő képtudomány a művészetkritika, a művészeti recenzio számára is hasznos tanulságokkal szolgálhat, ezért kapcsolódó szeminárium formájában kritikaírás kurzus is meghirdetésre kerülhet. A teljesítés feltétele zárthelyi dolgozat vagy kollokvium, amelynek alapjául a megadott szakirodalom ismerete szolgál.

A kurzus felépítése és vázlatos tematikája

1.- 2. előadás

- Bevezetés: a képtudomány mibenlétének megállapítása. A kép „státuszának” körülírása: mindennapi és privilegizált képek. A művészet korszakának kezdete és a folytatás. Diszciplínák egymás mellett/vagy egymásban élése: művészettörténet/képtudomány viszonya.

3. előadás

- A képtudomány létjogosultsága – Aby Warburg írásai; 19. századi előzmények. A „kép” fogalmának problematikussá válása; a fogalom kiterjesztésének lehetőségei.

4.-5. előadás

- Képtudomány másképp? Heinrich Wölfflin és Erwin Panofsky

6. előadás

- A 20. század vége: revitalizáció Németországban. A képtudomány újradefiniálása Horst Bredekamp írásaiban.

7. előadás

- Interdiszciplináris lehetőségek: antropológia, médiaelmélet, szociológia

8.-9. előadás

- Túl az Óperencián... 'visual culture és cultural studies'; ismerkedés az új művészettörténet lehetőségeivel

10. előadás

- Pop/elit kultúra? A tömegkultúra kihívásai és a képtudomány válasza

11. előadás

- Képtudomány és médiaelmélet – az optikai médiumok előnyei és hátrányai, az értelmezés határai

12. előadás

- Hazai körkép – képtörténet vagy képtudomány itthon; előzmények és a jelen

Bibliográfia

- Hans Belting: *Kép és kultusz. A kép története a művészet korszaka előtt*, Osiris, 2000
- Hans Belting: *Kép-antropológia. Képtudományi vázlatok*, Kijárat, 2004
- Horst Bredekamp: Mellőzött hagyomány?, in: *Buksz*, 2003 ősz, 253-258.o.
- Fischer Gábor: A művészetelmélet hasznáról és káráról, in: *Gyönyörű ez a mai nap – A nyolcvanas és kilencvenes évek magyar művészete – történet és elmélet*, MAOE, Budapest, 2003, 123-133.o.
- Martin Jay: A modernitás látásrendszerei, *Vulgo*, 2000/1-2.
- Friedrich Kittler: Optikai médiumok, *Ráció*, 2005
- Anna-Eifert Körnig: A heterogén kép, in: *Visual Culture*, LUMÚ Budapest, 2005
- Thomas Mitchell: *Picture Theory* (részletek), The University of Chicago, 1994
- Németh Lajos: *Törvény és kétely*, Gondolat, Budapest, 1992
- Erwin Panofsky: *A jelentés a vizuális művészetekben*, Gondolat, 1984
- Aby Warburg: *Pogány-antik jóslás Luther korából*, Helikon, Budapest, 1986
- Aby Warburg: *Mnémosziiné, Válogatott tanulmányok*, Balassi, Budapest, 1995
- Heinrich Wölfflin: *Művészettörténeti alapfogalmak*, Corvina, 1969
- A kép a médiaművészet korában*, szerk. Nagy Edina, L'Harmattan, 2005
- Enigma* folyóirat Vizuális kultúra száma, 2004/41

Ex-Symposion 2000/32-33, szerk.: Horányi Attila, Timár Katalin

Kép, fenomén, valóság, szerk.: Bacsó Béla, Kijárat, 1997

Narratívák I. (válogatott tanulmányok), szerk. Bacsó Béla, Thomka Beáta, Kijárat, 1999

Változó művészetfogalom, szerk. Házás Nikoletta, Kijárat, 2001